

Ł a p i ń s k i

MARIAN ŁAPIŃSKI (1909–1992)

Marian Łapiński urodził się 6 sierpnia 1909 roku w Pratuliniu, w powiecie Biała Podlaska. W 1928 roku skończył Seminarium Nauczycielskie w Ursynowie koło Warszawy, a następnie podjął naukę na Wydziale Elektrycznym Szkoły Mechaniczno-Technicznej Hipolita Wawelberga i Stanisława Rotwanda, którą ukończył w 1932 roku (po wojnie dyplomy ukończenia tej szkoły uznano za dyplomy inżynierskie). Po odbyciu służby wojskowej w Szkole Podchorążych Łączności w Zegrzu, w 1933 roku rozpoczął pracę zawodową jako asystent w Państwowym Instytucie Telekomunikacyjnym w Warszawie. W skład Instytutu wchodziły Wydziały: Teletechniki, kierowany przez inżyniera Konstantego Dobrskiego oraz Wydział Radiotechniki, kierowany przez inżyniera Janusza Groszkowskiego. Każdy z wydziałów składał się z działów, a jednym z działów w Wydziale Teletechniki był Dział Telefonii Nośnej, którego kierownikiem był inżynier Witold Nowicki. Właśnie tam zaczynał swoją działalność zawodową Marian Łapiński. Pierwszym zadaniem młodego adepta był udział w opracowaniu dodatkowego połączenia między Warszawą a Gdynią, wykorzystującego przewody napowietrzne. Była to tzw. telefonia nośna jednokrotna. Udział Mariana Łapińskiego został oceniony pozytywnie i w efekcie został awansowany na kierownika Działu Aparatów Pomiarowych, którego był organizatorem. W dziale tym opracowywano unikatową aparaturę ogólnego przeznaczenia oraz na potrzeby telefonii. Wykonywano oporniki, kondensatory laboratoryjne, mostki pomiarowe, wzmacniacze pomiarowe, generatory, detek-

tory fazowe oraz mierniki poziomu z przeznaczeniem do kontroli linii telefonicznych kablowych oraz napowietrznych. Prace te trwały do wybuchu II wojny światowej. Po wybuchu wojny pracowników Instytutu zwolniono z pracy, a cenniejszy sprzęt ewakuowano na wschód.

Od 1944 roku Marian Łapiński prowadził Technikum Łączności przy Państwowym Instytucie Telekomunikacyjnym. Od 1945 roku, prowadził działalność naukowo-badawczą w Państwowym Instytucie Telekomunikacyjnym, a następnie w wydzielonym z niego Instytucie Łączności w Miedzeszynie oraz równoległe działalność dydaktyczną w Politechnice Warszawskiej na Oddziale Prądów Słabych Wydziału Elektrycznego, następnie na Wydziale Łączności, na Wydziale Elektroniki i od 1970 roku na Wydziale Mechaniki Precyzyjnej.

W latach 1945–1946 był asystentem, w latach 1946–1953 — adiunktem, a w latach 1954–1955 — zastępcą profesora. Następnie,

Słowa kluczowe

- telefonia nośna
- miernictwo teleelektryczne
- metrologia elektryczna
- miernictwo wielkości nieelektrycznych
- pomiary elektromagnetyczne
- pomiary wilgotności
- PAN
- GUM

w latach 1955–1967, pracował jako docent, w latach 1967–1976 — jako profesor nadzwyczajny, a w latach 1976–1977 — jako profesor zwyczajny. Prowadząc Zakład Miernictwa w Instytucie Łączności Marian Łapiński zorganizował pracownię wzorców i pomiarów wzorcowych na potrzeby resortu łączności. Pracownia ta uzyskała uprawnienia Głównego Urzędu Miar i stała się Telekomunikacyjną Izbą Pomiarów.

Marian Łapiński był organizatorem i kierownikiem Zakładu Miernictwa Teleelektrycznego na Wydziale Łączności, a następnie Elektroniki. Jako zamiłowany dydaktyk zorganizował od podstaw proces nauczania przedmiotu „Miernictwo teleelektryczne” dla studentów studiów magisterskich Wydziału Łączności, a po powstaniu specjalności Aparatura Elektroniczna — przedmiotów „Miernictwo elektroniczne”, „Metrologia elektryczna” oraz „Miernictwo wielkości nieelektrycznych”, a na Wydziale Mechaniki Precyzyjnej — przedmiotów „Elektrotechnika” oraz „Miernictwo elektryczne i elektroniczne”.

Większość tematów prac naukowo-badawczych prowadzonych w Politechnice Warszawskiej pod kierunkiem Mariana Łapińskiego dotyczyła opracowania unikatowej aparatury naukowej. W ramach tych prac wykonano kilkadziesiąt różnych urządzeń pomiarowych, przeznaczonych dla instytutów naukowo-badawczych, uczelni i zakładów przemysłowych. Szczególnego podkreślenia wymaga opracowanie analizatorów sieci energetycznych.

W 1955 roku Marian Łapiński został mianowany docentem, w 1962 roku obronił pracę doktorską na Politechnice Wrocławskiej *Przebiegi nieustalone w impulsowych woltomierzach lampowych o prostowaniu szczytowym* i 25 stycznia 1963 roku uchwałą Rady Wydziału Łączności uzyskał stopień doktora nauk technicznych. W 1967 roku uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1976 roku — profesora zwyczajnego.

Marian Łapiński był prodziekanem Wydziału Elektroniki, a w czasie pracy na Wydziale Mechaniki Precyzyjnej — zastępcą dyrektora do spraw nauczania w Instytucie Automatyki Przemysłowej. 1 października 1977 roku przeszedł na emeryturę.

Marian Łapiński był metrologiem z zamiłowania. Do fundamentalnych jego prac należy opracowanie i uporządkowanie zagadnień miernictwa teletransmisyjnego. Wyniki tych

prac zostały opublikowane w monografii *Miernictwo teletransmisyjne*, wydanej w 1950 roku, oraz w innych opracowaniach monograficznych. Jest autorem 21 monografii, podręczników i skryptów, z których wiele osiągnęło po kilka wydań, 16 artykułów oraz 9 opatentowanych wynalazków. Do najważniejszych jego prac należą: 4-tomowa monografia *Miernictwo teleelektryczne*: t. 1 — *Wzorce i mierniki* (WKiŁ, 1960), t. 2 — *Pomocniczy sprzęt pomiarowy* (WKiŁ, 1962), t. 3 — *Układy pomiarowe* (WKiŁ, 1966), t. 4 — *Pomiary elektromagnetyczne* (WKiŁ, 1974), wyróżniona nagrodą Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki oraz nagrodą Stowarzyszenia Elektryków Polskich; *Miernictwo elektryczne* (WNT, 1969), *Miernictwo elektryczne wielkości nieelektrycznych* (WNT, wyd. 1 — 1965, wyd. 2 — 1968, wyd. 3 — 1970). Inna monografia z tej ostatniej dziedziny *Nowoczesne metody pomiaru wilgotności* (WNT, 1968), której współautorem był Marian Łapiński, została wydana przez Department of Commerce and the National Science Foundation w USA.

Marian Łapiński był promotorem 15 prac doktorskich oraz ponad 100 prac dyplomowych. Za osiągnięcia w kształceniu kadry naukowej otrzymał w 1977 roku nagrodę indywidualną I stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

Marian Łapiński współpracował z wieloma instytucjami naukowymi. Był członkiem Polskiego Komitetu Pomiarów i Automatyki Naczelnej Organizacji Technicznej, Rady Programowej Wydawnictw Komunikacji i Łączności, Komitetu Metrologii i Danych dla Nauki i Techniki Wydziału IV Polskiej Akademii Nauk, Zespołu Dydaktyczno-Wychowawczego Wychowania Technicznego i Kształcenia Ogólnozawodowego Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

Za osiągnięcia w pracy naukowej i zawodowej Marian Łapiński został dwukrotnie odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1938, 1956), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem X-lecia PRL, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Medalem „Zasłużony Nauczyciel”, Nagrodą Sekretarza Naukowego Polskiej Akademii Nauk za kierowanie zespołem i udział w pracach nad wytwarzaniem i pomiarem wysokich ciśnień, Nagrodą Przewodniczącego Komitetu Nauki i Techniki za prace nad wilgotnościomierzami.

Zmarł 29 lutego 1992 roku w Warszawie.